ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З КУРСУ КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ ТА КЛІНІЧНОЇ ІМУНОЛОГІЇ

Островська Г.Ю., Капустянська А.А., Моісєєва Н.В., Рябушко М.М.

Українська медична стоматологічна академія

Висвітлено досвід організації навчально-педагогічного процесу з курсу клінічної фармакології та імунології. Підкреслено необхідність удосконалення форм і методів навчання.

Ключові слова: навчально-педагогічний процес, клінічна фармакологія, клінічна імунологія.

The article presents the experience of organizing the educational process in the course of clinical pharmacology and immunology. Discusses the need to improve the forms and methods of teaching.

Keywords: pedagogical process, clinical pharmacology, clinical immunology.

Серед найважливіших завдань вітчизняної вищої освіти – забезпечення підготовки висококваліфікованих фахівців, виховання мобільності студентів, розробка уніфікованих методологій навчання і критеріїв їх оцінювання [1]. Якість навчання, поєднання наукової і виховної роботи, розвиток лідерських якостей, патріотизму – важливі завдання, виконання яких стає запорукою життєвого успіху нових поколінь українців і вагомою інвестицією в успішне майбутнє України.

Мета національної вищої медичної освіти – гарантування високоякісної підготовки студентів, реалізація соціальних пріоритетів держави і реформування галузі охорони здоров'я. Останнє створює особливі вимоги до формування майбутніх фахівців нового типу, які мають досконало володіти спеціальністю, бути комунікабельними, мати навички ділового спілкування, розумітися в питаннях економіки, юриспруденції, страхування [2; 3].

У документах ЮНЕСКО технологія навчання розглядається як системний метод створення, застосування та засвоєння знань із урахуванням технічних і людських ресурсів, метою якої є підвищення якості й забезпечення доступності освіти на рівні європейських стандартів [4].

Організація і проведення навчального процесу з курсу клінічної фармакології та клінічної імунології – це багатогранна система дії та взаємодії, яка складається зі змінюваних форм викладання, активного співробітництва викладача й студента, спрямованих на поглиблення знань студентів і підвищення майстерності педагога. Оскільки цілями фармакотерапії є лікування, профілактика ускладнень, купірування загострення і надання невідкладної допомоги, клінічна фармакологія покликана забезпечити науково обґрунтовану методичність раціональної й економічно виправданої терапії. Максимальна спрямованість клінічної фармакології та клінічної імунології на формування навичок оптимального застосування лікарських засобів робить їх єднальним ланцюгом усіх клінічних дисциплін і базується на фундаментальних базових знаннях із теоретичних предметів.

Відповідно до програм клінічна фармакологія і клінічна імунологія охоплюють вивчення групової належності лікарських препаратів, їхніх основних механізмів дії, особливостей фармакокінетики і фармакодинаміки та взаємодії з іншими засобами. Невід'ємною складовою опанування дисципліни є засвоєння знань впливу лікарських засобів на організм хворої людини, методів контролю ефективного і безпечного застосування препаратів. Для виконання цих завдань викладачі клінічної фармакології та клінічної імунології постійно працюють над удосконаленням загальноприйнятих і пошуком нових напрямів оптимізації навчального процесу [5; 6].

Головними принципами викладання дисциплін стали підсилення в студента мотивації до навчально-пізнавального процесу, психологічне розвантаження, створення здорової конкуренції в засвоєні матеріалу і розробка об'єктивних критеріїв контролю якості практичної підготовки. Для виконання цих завдань застосовуємо багато методів і форм навчання, над удосконаленням яких постійно працюють викладачі кафедри, пропонуючи інноваційні технології навчання і додаткові шляхи їх оптимізації. Зокрема, ураховуючи досить великі обсяги програм з дисциплін «Фармакологія», «Клінічна фармакологія», «Клінічна імунологія та алергологія», на кафедрі виконується інтенсивна видавнича робота і державною, й англійською мовами з метою забезпечення студентів якісною спеціалізованою навчальною літературою [4; 6]. Майбутні лікарі мають можливість користуватися бібліотекою кафедри, де представлені підручники, посібники, монографії.

Навчальний процес на кафедрі експериментальної та клінічної фармакології з клінічною імунологією та алергологією перейшов на рівень, який відповідає вимогам загальних інноваційних технологій. На сучасному етапі розвитку медичного інформаційного суспільства необхідне використання мультимедійних технологій. Мультимедійна форма навчальної роботи актуальна у зв'язку з комп'ютеризацією процесу викладання і дозволяє подати матеріал у максимальному обсязі, який за необхідності можна поновити. Для вдосконалення навчального процесу на кафедрі підготовлено презентації з лекцій і практичних занять, інформативність і сприйняття яких студентською аудиторією, безумовно, вища за традиційні форми навчання. Найефективнішими технічними засобами контролю знань студентів стали комп'ютерні програми для тестування, які активно застосовуються на кафедрі. Упровадження електронних методів навчання, комп'ютерних технологій, підключення до мережі Internet роблять доступними контакти в режимах on-line, off-line, обмін інформацією і віртуальну участь у симпозіумах, семінарах, конференціях.

Останнім часом популярнішими стають майстер-класи з клінічної фармакології та клінічної імунології – своєрідні семінари з обміну досвідом, навчання майстерності. Перш за все, студенти зацікавлені в отриманні нового досвіду в режимі майстер-класу. Подібна організація опанування клінічної фармакології та клінічної імунології висвітлює одну з важливих якостей майбутньої моделі освіти – цінність «таланту і майстерності, що розуміється як володіння особливо ефективними засобами діяльності в конкретній галузі». Рушійною силою освіти стає мотивація і зацікавленість, захопленість студентів, лікарів і викладачів власним розвитком.

Отже, викладачі кафедри постійно працюють над удосконаленням форм і методів викладання клінічної фармакології та клінічної імунології, що відповідає стратегії розвитку і реформування освітньої системи.

Список використаної літератури

1. Досвід організації контролю знань студентів з дисципліни «Клінічна імунологія» / Капустянська А.А., Моісєєва Н.В., Вахненко А.В. [та ін.] // Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2018. – С. 111-113.
2. Клінічна імунологія в стоматології : навчальний посібник / [В.І. Ляховський, В.М. Бобирьов, Н.В. Ляховська, В.В. Ахрамчук]. – Полтава : Астрая, 2018. – 130 с.
3. Методи контролю знань студентів з курсу «Клінічна фармакологія» / Бобирьов В.М., Дев'яткіна Т.О., Островська Г.Ю [та ін.] // Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Полтава: УМСА, 2018. – С. 29-30.
4. Свінницький А.С. Упровадження засад Болонського процесу в практичну підготовку лікарів на до- та післядипломному етапах / А.С. Свінницький // Практикуючий лікар. – 2011. – №3. – С. 111-114.
5. Сучасні технології навчання на курсі клінічної фармакології та клінічної імунології з алергологією на стоматологічному факультеті / В.М. Бобирьов, Т.А. Петрова, Г.Ю. Островська [та ін.] // Сучасні технології управління навчальним процесом у вищих медичних навчальних закладах : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2014. – С. 24-25.
6. Сучасна література – методична основа підготовки студентів / В.М. Бобирьов, Г.Ю. Островська, Т.А. Петрова [та ін.] // Основні напрямки удосконалення підготовки медичних кадрів у сучасних умовах : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2015. – С. 22-23.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ТРАВМАТОЛОГІЇ ТА ОРТОПЕДІЇ

Павленко С.М., Пелипенко О.В., Півень Ю.М., Ковальов О.С.

Українська медична стоматологічна академія

Розглянуто питання якості викладання травматології та ортопедії на додипломному і післядипломному етапах, критерії якості навчання.

Ключові слова: травматологія, ортопедія, критерії оцінки, студенти, інтерни, курсанти.

The issues of teaching quality in traumatology and orthopedics at the pregraduation and postgraduate stage, criteria for the quality of education are considered.

Keywords: traumatology, orthopedics, evaluation criteria, students, interns, cadet.

Підвищення якості медичної допомоги населенню – головне завдання сучасної медичної науки і практичної охорони здоров'я. В Україні запроваджується ступенева освіта, змінюються погляди на її зміст через наближення до міжнародної стандартної класифікації освіти і професій.

Ефективність навчання залежить від взаємодії кафедри і студента, інтерна, курсанта. Ця взаємодія має забезпечити, з одного боку, відповідний рівень підготовки слухачів (студентів, інтернів, курсантів), а з іншого – постійне вдосконалення форм і методів викладання дисципліни та педагогічної майстерності кожного викладача. Ця взаємодія має не тільки ґрунтуватися на контролі успішності, а й водночас бути спрямованою на її корекцію, забезпечувати індивідуальний підхід, об'єктивність до кожного, хто навчається на кафедрі, а також мати позитивний зворотний зв'язок.

Травматологія та ортопедія викладаються в Українській медичній стоматологічній академії студентам 5 курсу медичного факультету, лікарям- інтернам: травматологам-ортопедам, хірургам, невідкладних станів, загальної практики – „сімейна медицина", а також лікарям-курсантам „загальної практики" на тематичному вдосконаленні.

Кожний фах потребує свого алгоритму вивчення і вдосконалення.

На кафедрі процес навчання травматології та ортопедії реалізується виконанням низки завдань: по-перше, закріпленням понять і вмінь, засвоєних при вивченні попередніх дисциплін. Це забезпечується перевіркою початкового рівня знань студентів і підвищенням його в процесі вивчення травматології; по-друге, засвоєнням нових теоретичних завдань і практичних навичок; по-третє, обґрунтуванням значимості здобутих на кафедрі знань і вмінь для подальшого вивчення медицини і практичної діяльності лікаря.

Виконання цих завдань забезпечується лекційним матеріалом, опануванням практичних навичок і методичними рекомендаціями, що полегшують самопідготовку до майбутнього заняття.

Лекційний матеріал викладаємо в мультимедійному варіанті.

Закріплення теоретичних знань відбувається на практичних заняттях.

Критерії оцінювання такі: знання основних термінів, теорій, принципів, фактів, законів, методів і процедур; розуміння всіх цих термінів, принципів та ін.; здатність розуміти і тлумачити наявні й нові дані; здатність вирішувати питання, в тому числі й організаційні, які входять до компетенції лікаря (це більше стосується інтернів і курсантів); уміння оцінити й обговорити ситуацію в цілому; здатність до аналізу і синтезу.

Для поглиблення теоретичних знань і зміцнення їхнього зв'язку з практикою на кафедрі створені й використовуються тестові завдання, ситуаційні задачі в комп'ютерному і текстовому варіантах. Ситуаційні задачі мають велике значення в підготовці майбутнього лікаря, її вдосконаленні. Вони мають різні ступені складності за змістом і формою, зокрема розгорнута ситуаційна задача, яка повністю імітує клінічний випадок, а студенти, інтерни, курсанти мають виконати всі дії лікаря: від установлення попереднього діагнозу до призначення лікування, реабілітації, що, безумовно, перевіряє всі рівні навчання. Розв'язання клінічних задач за допомогою комп'ютера дозволяє підвищити професійну адаптацію лікаря до вимог практики охорони здоров'я.

Нині активно обговорюється питання самостійної роботи студентів. Сучасна кредитно-модульна система на вивчення травматології та ортопедії надає 3 кредити – 90 годин, із них 50 аудиторних, 40 – самостійна робота, яка поєднує в собі всі види навчальної роботи та є запорукою формування теоретичних знань і практичних навичок, необхідних для майбутнього фахівця.